

04. jul 2023.

PASIVNO OPLEMENJIVANJE

Privredni subjekti koji posluju u Republici Srbiji često su primorani da posluju sa inostranim partnerima jer na domaćem tržištu ne mogu da pronađu partnera koji bi izvršio potrebnu proizvodnu radnju ili popravku mašine ili uređaja.

Carinski postupak u koji domaća roba (ili strana roba koja se već nalazi u postupku aktivnog oplemenjivanja) treba da bude stavljena u cilju privremenog izvoza sa carinskog područja Republike **radi podvrgavanja radnjama prerade**, naziva se postupak pasivnog oplemenjivanja. Pod pojmom prerada podrazumeva se i obrada (uključujući montažu, sklapanje i ugradnju u drugi proizvod) kao i popravka robe (uključujući njenu restauraciju i dovođenje u ispravno stanje) i uništavanje robe.

Iako je sam naziv „pasivno oplemenjivanje“ prilično nerazumljiv osobama kojima je srpski jezik maternji, on ipak jasno ukazuje da se ovaj postupak razlikuje od običnog privremenog izvoza. Naime, običan privremeni izvoz se primenjuje samo u slučajevima kada privremeno izvezena roba, za vreme dok se nalazi u inostranstvu, **neće bitno promeniti svoja prvobitna svojstva**, npr. kada se u inostranstvo šalje različita roba radi izlaganja, testiranja, sortiranja, pakovanja i sl.

Prema klasifikaciji utvrđenoj Carinskim zakonom, postupak pasivnog oplemenjivanja spada u **posebne carinske postupke** za čije je sprovođenje neophodno dobiti prethodno odobrenje carinskog organa.

Pasivno oplemenjivanje se ne dozvoljava za domaću robu:

- 1) čijim izvozom se stiče pravo na povraćaj ili otpust uvoznih dažbina;
- 2) koja je, pre izvoza, stavljena u slobodan promet sa oslobođenjem od plaćanja dažbine ili sa nižom stopom carine radi njene upotrebe u posebne svrhe, sve dok svrha takve upotrebe nije ispunjena, osim ako se radnja prerade odnosi na popravku;
- 3) čijim izvozom se stiče pravo na dodelu izvoznih naknada;
- 4) čijim izvozom se stiče pravo na dodelu drugih finansijskih pogodnosti, različitih od onih gore navedenih, odobrenih u skladu sa poljoprivrednom politikom.

Carinski organ određuje rok u kojem se privremeno izvezena roba mora ponovo uvesti na carinsko područje Republike Srbije u obliku dobijenih proizvoda i staviti u slobodan promet.

Proizvodi koji nastanu u postupku pasivnog oplemenjivanja mogu se staviti u slobodan promet sa potpunim ili delimičnim oslobođenjem od plaćanja uvoznih dažbina.

Ako se postupak pasivnog oplemenjivanja zahteva zbog popravke, roba mora biti podobna za popravku i postupak se ne može koristiti za poboljšanje tehničkih karakteristika robe. Popravka može biti izvršena sa ili bez naknade i nakon popravke, roba može biti stavljena u slobodan promet s potpunim oslobođenjem od plaćanja uvoznih dažbina ako se carinskom organu dokaže da je roba popravljena bez plaćanja zbog ugovorene ili zbog zakonom propisane garantne obaveze ili zbog proizvodnog nedostatka ili oštećenja materijala. Izuzetno, navedeno se ne primenjuje u slučaju kad su proizvodni nedostatak ili oštećeni materijal bili ustanovljeni u vreme prvog stavljanja robe u slobodan promet.

Ukoliko privremeno izvezenu robu nije moguće popraviti ili ako to nije isplativo, moguće je umesto vraćanja neispravne robe izvršiti uvoz proizvoda za zamenu. Proizvod za zamenu mora

imati istu tarifnu oznaku, isti kvalitet i iste tehničke karakteristike koje bi imala roba sa nedostacima da je bila podvrgnuta popravci ali ne mora imati i istu vrednost. Ako je roba sa nedostacima korišćena pre izvoza i proizvodi za zamenu moraju biti korišćeni. Izuzetno, proizvod za zamenu može biti nov ili različitog stepena upotrebljavanosti ako se isporučuje besplatno na osnovu ugovorene ili zakonske garantne obaveze ili zbog proizvodnog nedostatka robe ili oštećenog materijala.

Proizvod za zamenu se može uvesti čak i pre nego se izveze roba sa nedostacima ako je unapred jasno da robu nije moguće popraviti ili da to nije isplativo. U tom slučaju polaže se obezbeđenje za iznos uvoznih dažbina koji bi trebalo da se plati ako se roba sa nedostacima ne izveze u roku od dva meseca od dana prihvatanja deklaracije za stavljanje u slobodan promet proizvoda za zamenu.

U ostalim slučajevima pasivnog oplemenjivanja, ako carinski dug nastaje za dobijene proizvode, iznos uvoznih dažbina se obračunava na osnovu troška proizvodne radnje koja je preduzeta van carinskog područja Republike Srbije. Ukoliko se na dobijene proizvode ili na proizvode za zamenu primenjuje specifična carina, iznos uvoznih dažbina se obračunava na osnovu carinske vrednosti dobijenih proizvoda u trenutku prihvatanja carinske deklaracije za stavljanje u slobodan promet umanjene za statističku vrednost odgovarajuće privremeno izvezene robe u trenutku kada je stavljena u postupak pasivnog oplemenjivanja, pomnoženo iznosom uvoznih dažbina koji se primenjuje na dobijene proizvode ili proizvode za zamenu, podeljeno carinskom vrednošću dobijenih proizvoda ili proizvoda za zamenu.

Ako su posebnim propisima utvrđene mere trgovinske politike za stavljanje u slobodan promet, takve mere se ne primenjuju na dobijene proizvode stavljene u slobodan promet nakon pasivnog oplemenjivanja ako dobijeni proizvodi zadrže domaće poreklo, ako se vrši popravka (uključujući sistem standardne zamene) ili ako se vrši pasivno oplemenjivanje u okviru postupka aktivnog oplemenjivanja.

Umesto domaće robe stavljene u postupak pasivnog oplemenjivanja može se koristiti (prerađivati) strana roba. Takva roba se naziva ekvivalentnom robom i, ako Carinskim zakonom nije drugačije predviđeno, mora imati istu tarifnu oznaku, isti tržišni kvalitet i iste tehničke karakteristike kao roba koju zamenjuje. U odobrenju se navodi rok, ne duži od šest meseci, u kome domaća roba koja je zamenjena ekvivalentnom robom mora biti stavljena u postupak pasivnog oplemenjivanja. U slučaju prethodnog uvoza dobijenih proizvoda, polaže se obezbeđenje koje obuhvata iznos uvoznih dažbina koji bi trebalo platiti ako zamenjena domaća roba ne bi bila stavljena u postupak pasivnog oplemenjivanja.

Autor: Borislav Injac